

ПЕРТИН ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ ЧЕРЕЗ КОНТРОЛЬНІ ПУНКТИ В'ЇЗДУ-ВИЇЗДУ

МОНІТОРИНГОВИЙ ЗВІТ

Серпень 2018

ЗМІСТ

	ВСТУП	3
	КОРОТКИЙ ОГЛЯД	3
1	ДЕМОГРАФІЯ РЕСПОНДЕНТІВ	4
2	МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ПОВЕРНЕННЯ	5
3	ПРИЧИНИ, ЧАСТОТА ТА ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕТИНУ	6
4	ЧИННИКИ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬ ЗАНЕПОКОЄННЯ ПІД ЧАС ПЕРЕТИНУ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ	9
5	НЕМОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕТИНУ	11

ВСТУП

Цей звіт містить інформацію, зібрану протягом серпня Благодійним Фондом «Право на захист» в рамках опитування на п'яти контрольних пунктах в'їзду-виїзду (КПВВ) на неконтрольовані Урядом України території (НКУУТ), що регулярно проводиться з червня 2017 року. КПВВ розташовані у Донецькій («Майорське», «Мар'їнка», «Гнутове» та «Новотроїцьке») та Луганській («Станиця Луганська») областях. Опитування є частиною моніторингу порушення прав населення, що постраждало від конфлікту, та проводиться у рамках проекту «Адвокація, захист та правова допомога внутрішньо переміщеним особам України», що реалізується БФ «Право

на захист» за підтримки Агентства ООН у справах біженців (UNHCR). Мета опитування – вивчити причини та проблеми осіб, які подорожують між НКУУТ і територіями, контрольованими Урядом України (КУУТ), а також умови та ризики, пов'язані з перетином лінії зіткнення через КПВВ. Важливо зазначити, що результати опитування не можуть бути екстрапольовані на всіх, хто перетинає лінію зіткнення, але допомагають виявляти потреби, й тенденції, а також забезпечувати доказову базу для адвокаційної діяльності. Методологія збору даних була однаковою на всіх КПВВ. Представники БФ «Право на захист» опитували цивільних осіб на КПВВ у

пішохідній та автомобільній чергах до або з КУУТ. Опитування проводилось анонімно та на добровільних засадах. Усі опитані були проінформовані щодо мети опитування. В основу звіту покладено дані, зібрані з 1 по 30 серпня 2018 року протягом 45 візитів на п'ять КПВВ. Цей звітний період відзначився закриттям КПВВ «Майорське» з 23 по 27 серпня через обстріли, закриттям КПВВ «Новотроїцьке» з 29 по 30 серпня через пожежу, яка спричинила детонацію мін поблизу КПВВ, та початком підготовки до навчального року. Продовжувались ремонтні роботи на КПВВ «Мар'їнка» та «Станиця Луганська».

КОРОТКИЙ ОГЛЯД

- Загальне демографічне співвідношення залишається відносно стабільним протягом всіх етапів опитування. Жінки, старші за 60 років, становлять переважну більшість респондентів.
- Абсолютну більшість респондентів (90.2%) становили мешканці НКУУТ. Мешканці КУУТ мають значно менше причин подорожувати через лінію зіткнення, ніж мешканці НКУУТ, що залишається сталим трендом. Незначні зміни у співвідношенні за причинами перетину мали сезонний характер.
- Проблеми з транспортом, в сукупності з тимчасовим закриттям КПВВ «Майорське» та «Новотроїцьке», призвели до суттєвих змін у тривалості перетину та навантаженні на КПВВ «Мар'їнка». Так, понад 50% від

- усіх респондентів вказали, що витратили на перетин більш ніж 4 години.
- В середньому респонденти витрачали 4-5 години на проходження всіх блокпостів. Найбільше часу займав перетин лінії зіткнення через КПВВ «Мар'їнка». Час очікування на КПВВ «Станиця Луганська» був найкоротшим. Процес перетину був більш тривалим на блокпостах НКУУТ на всіх КПВВ, крім «Станиця Луганська».
- Умови очікування залишаються одним із найбільших чинників занепокоєності, особливо на КПВВ «Станиця Луганська», звідки продовжують надходити численні повідомлення про випадки втрати свідомості через задиху під навісами (до 90 випадків на тиждень).

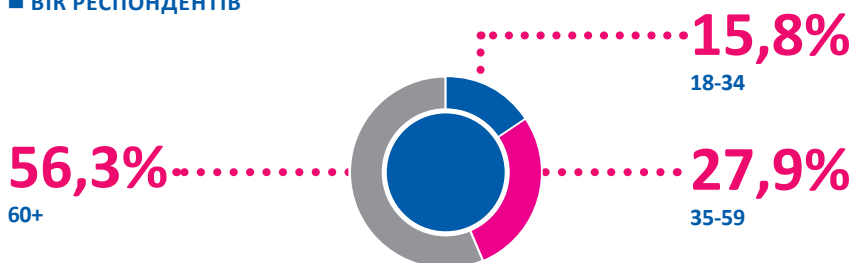
КПВВ «Майорське»

1 ДЕМОГРАФІЯ РЕСПОНДЕНТІВ

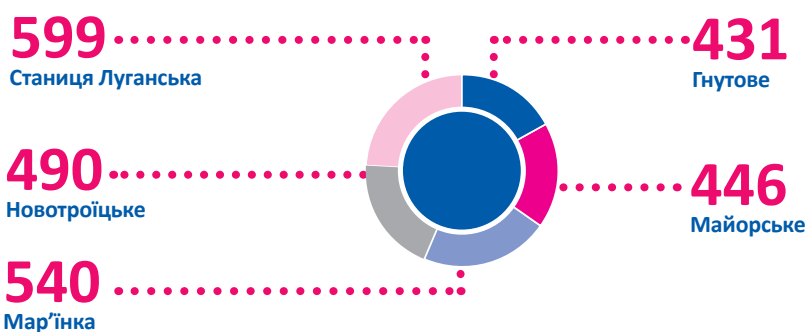
Протягом звітного періоду співробітники БФ «Право на захист» опитали 2,506 осіб, які перетинали лінію зіткнення. 53.8% з них подорожували на КУУТ, 46.2% на НКУУТ.

Більшість опитаних були жіночої статі (64.3%), 35.7% становили особи чоловічої статі. 10.2% від усіх респондентів подорожували з дітьми. Особи похилого віку залишаються найбільшою віковою групою (56.3% від усіх респондентів), що найімовірніше пов'язано з адміністративними процедурами, які особи з реєстрацією на НКУУТ мусять проходити для отримання пенсій та соціальних виплат. Демографічне співвідношення респондентів залишається доволі схожим протягом усього часу проведення опитування.

■ ВІК РЕСПОНДЕНТІВ

■ КІЛЬКІСТЬ РЕСПОНДЕНТІВ

КПВВ «Новотроїцьке»

2 МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ПОВЕРНЕННЯ

96.6% респондентів зазначили, що проживали на НКУУТ до початку конфлікту. Серед 3.4% респондентів, які мешкали на КУУТ, понад 70% були опитані на КПВВ в Луганській області. Цікаво зазначити, що 3 з таких респондентів стверджували, що на момент проходження опитування постійно проживали на НКУУТ. Всі троє були у віці від 18 до 34 років та прямували на КУУТ аби навідати родичів.

На момент проведення опитування 90.2% усіх респондентів постійно проживали на НКУУТ. Згідно з цими показниками, мешканці КУУТ мають набагато менше причин перетинати лінію зіткнення у порівнянні з мешканцями НКУУТ. Порівняння з минулими місяцями демонструє сталість цього тренду. 71.8% від усіх респондентів зазначили, що не змінювали місце свого проживання через конфлікт на Сході України. Більшість респондентів, які змінювали місце свого проживання принаймні один раз, (21.5% від загальної кількості опитаних) повернулися до свого постійного місця проживання. Втім, опитування не містить даних про те, коли вони повернулися.

Найбільш поширеними причинами для повернення особи, які повернулися до постійного місця проживання, назвали високу вартість оренди житла (63.5%) та стабілізацію ситуації (62.3%). Бажання проживати вдома (50.5%) та неможливість залишити житло без нагляду (33.2%) також були поширеними причинами повернення. Не зважаючи на значну

■ ПЕРЕМІЩЕННЯ

Не переміщувались

71,8%

Переміщувались

28,2%

• 0,8% Переїжджали декілька разів, але не повернулися

• 21,5% Переїжджали, але повернулися

• 5,9% Переїхали один раз і досі там проживають

■ ПРИЧИНИ ПОВЕРНЕННЯ²

62,3%

33,2%

50,5%

1,7%

6,3%

0,6%

63,5%

різницю в співвідношенні причин повернення у порівнянні з попереднім періодом (наприклад, в липні 48.8% осіб, що повернулися, пояснили своє рішення стабілізацією ситуації, тоді як в серпні цю відповідь зазначило на 13.5% респондентів більше), порівняння даних опитування з різних етапів є неприпустимим, оскільки опитуванням не передбачено збір

інформації про те, коли саме особа змінила місце проживання. Крім того, в серпні жоден з респондентів не зазначив переїзд на постійне проживання причиною перетину під час опитування. Від початку року було зафіксовано лише 15 таких випадків. Загалом, ознак активного повернення внутрішньо переміщених осіб (ВПО) не спостерігається.

¹ Важливо зазначити, що результати опитування не охоплюють внутрішньо переміщених осіб та мешканців НКУУТ, які не подорожують через лінію зіткнення.

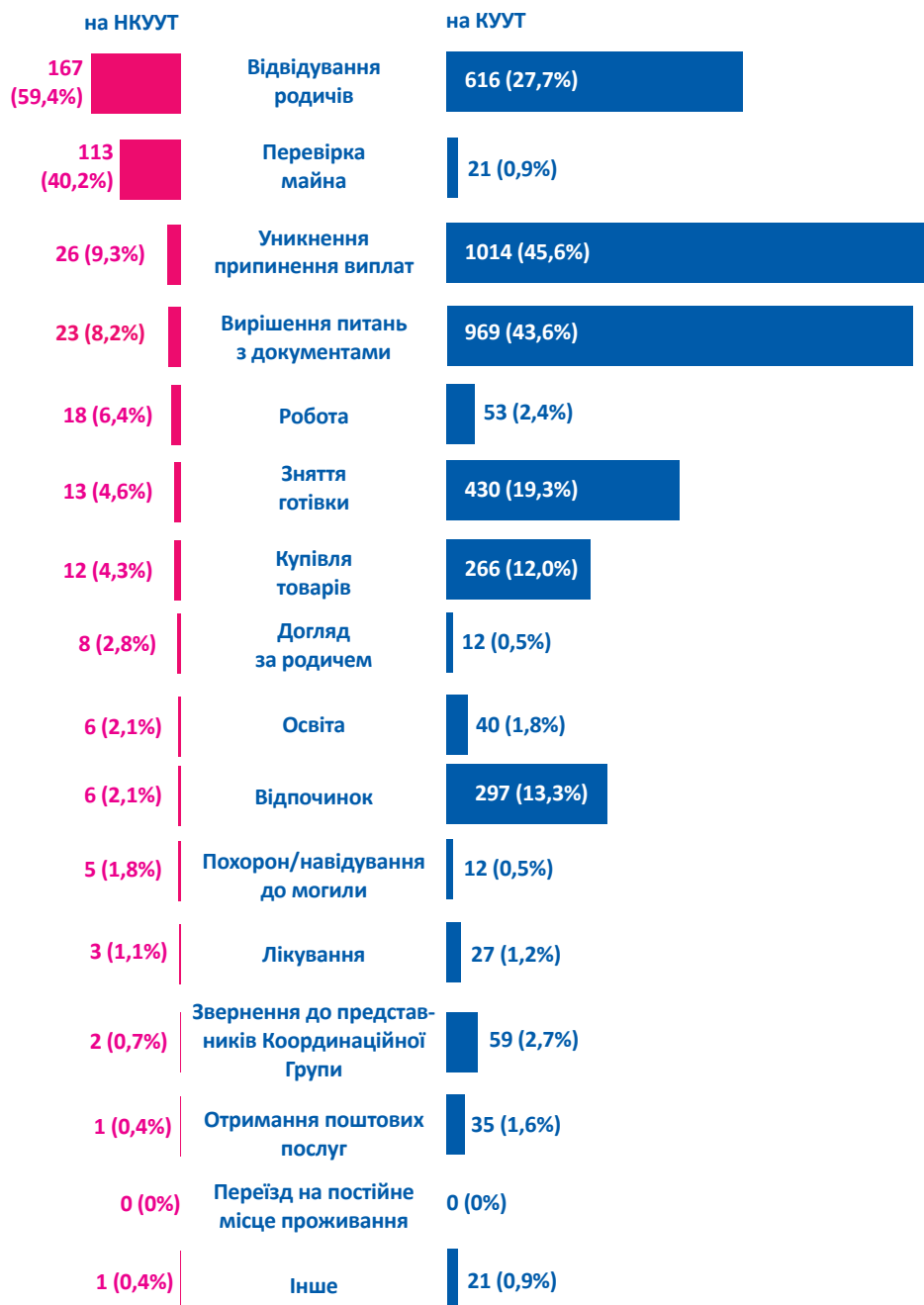
² Респонденти могли обрати декілька причин.

3 ПРИЧИНИ, ЧАСТОТА ТА ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕТИНУ

Лише 11.2% від усіх респондентів зазначили НКУУТ пунктом призначення своєї подорожі. Причини перетину суттєво відрізняються залежно від напрямку здійснення подорожі. Найбільш поширеними причинами для відвідування КУУТ були уникнення припинення виплат внаслідок перевищення 60-денного терміну відсутності на КУУТ, вирішення питань із документами, навідування родичів, зняття готівки, покупки та відпочинок у відпустці. Найвища кількість респондентів, що їздили на відпочинок, спостерігалася на КПВВ «Гнучове» (41.8% від усіх респондентів, що їздили на відпочинок), яке розташоване найближче до морського узбережжя. На НКУУТ найчастіше подорожували аби відвідати родичів та перевірити майно.

Причини перетину також відрізнялися залежно від вікової групи респондентів. Особи, у віці понад 60 років переважно подорожували аби вирішити проблеми з державними структурами, документами або банківськими сервісами, тоді як респонденти у віці від 18 до 34 переважно навідували родичів та їздили на відпочинок.

■ ПРИЧИНИ ПЕРЕТИНУ

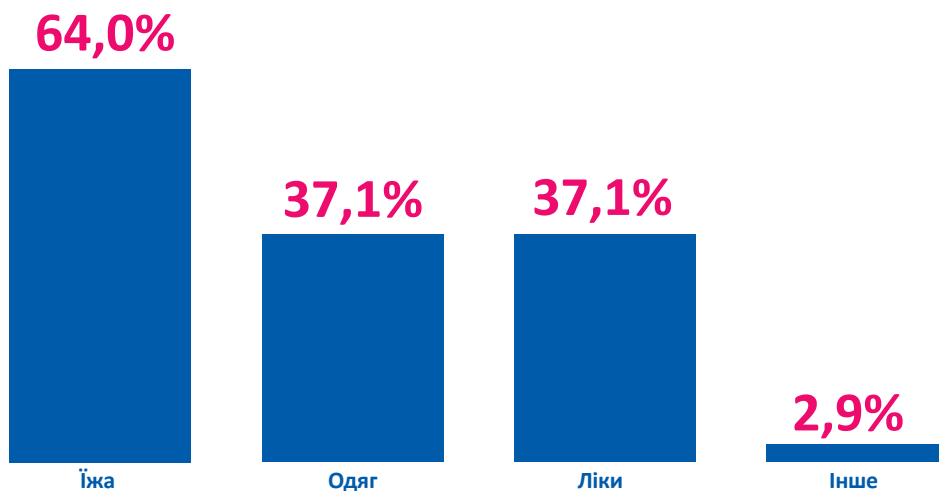
³ Відсоток розраховувався відповідно до кількості осіб, які зазначили КУУТ або НКУУТ пунктом призначення їхньої подорожі.

11.1% від усіх респондентів зазначили купівлю товарів серед причин перетину лінії зіткнення. 95.7% з цих респондентів подорожували на КУУТ. Кількість респондентів, що подорожує аби придбати продукти харчування, продовжує знижуватися з червня, тоді як кількість тих, хто купував одяг, зросла на 6% з попереднього звітного періоду. Втім, продукти харчування залишаються найбільш затребуваним товаром. Серед інших товарів респонденти переважно зазначали побутові прилади, предмети гігієни та речі для школи.

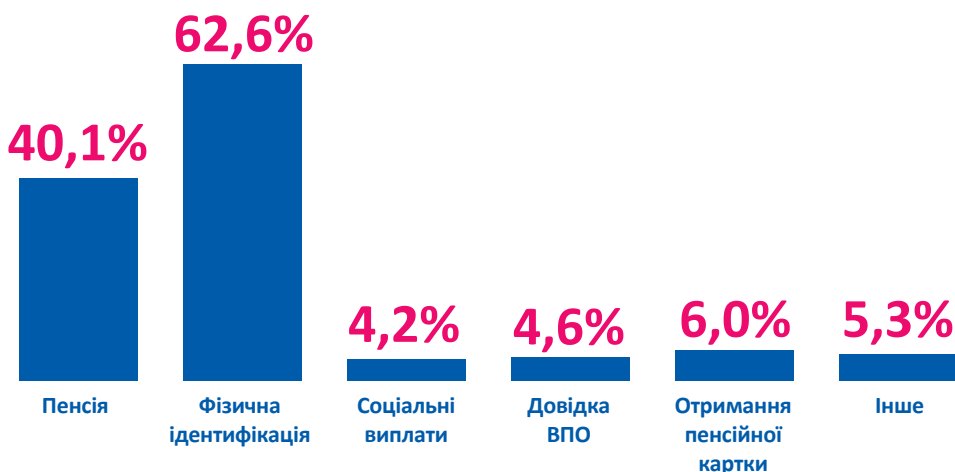
Потреба пройти фізичну ідентифікацію (62.6% від усіх респондентів, що перетинають лінію зіткнення для розв'язання проблем з документами) та питання щодо пенсії (40.1%) залишаються найбільш поширеними проблемами із документами. Серед інших причин респонденти переважно називали подачу документів для отримання внутрішнього або закордонного паспорту, отримання довідок про народження або смерть та питання, пов'язані зі спадщиною.

Суттєвих змін частоти перетинів у порівнянні з липнем не спостерігалось. Більшість респондентів (63.6%) стверджували, що перетинають лінію зіткнення раз на квартал. Зважаючи на розподіл за віком, таке співвідношення швидше за все пов'язане з вимогами українського законодавства щодо отримання пенсій та соціальних пільг особами, які зареєстровані на НКУУТ, такими, як перевірка фактичного місця проживання та фізична ідентифікація в «Ощадбанку». Коливання у частоті перетинів також можуть бути пов'язані з активним сезоном відпусток.

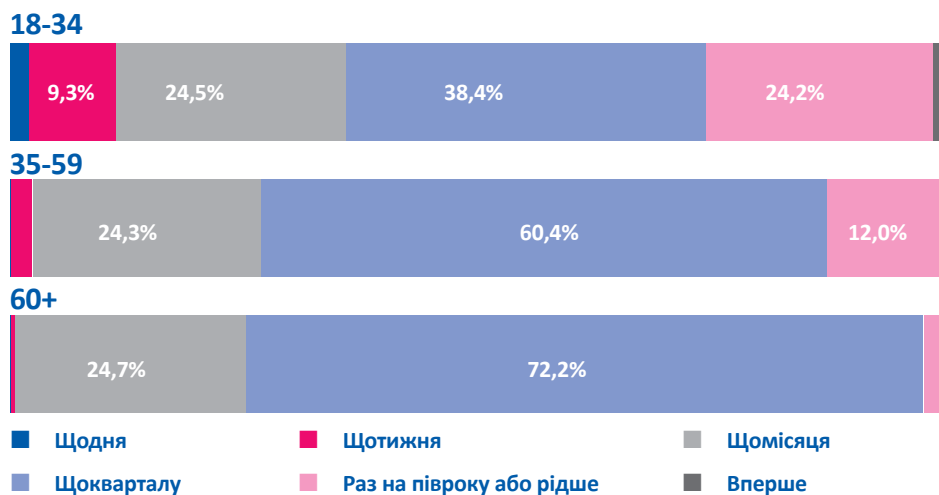
■ ТОВАРИ, ЯКІ КУПУЮТЬ

■ ТИПИ ПИТАНЬ СТОСОВНО ДОКУМЕНТІВ

■ ЧАСТОТА ПЕРЕТИНУ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ (ЗА ВІКОМ)

15.8% від усіх опитаних осіб зазначили, що вже перетинали лінію зіткнення раніше протягом цього звітного періоду. Подальші графіки в даному розділі містять інформацію щодо тривалості перетину лінії зіткнення у серпні. Більшість (50.3%) з цих респондентів витратили від 4 до 5 годин на проходження КПВВ з обох сторін лінії зіткнення (КУУТ та НКУУТ). Процес перетину лінії зіткнення суттєво сповільнився в порівнянні з серпнем: кількість респондентів, які витратили 4-5 годин, зросла на 24.5%, тоді як кількість тих, хто витратив менше часу, знизилась. Протягом всього місяця спостерігалися проблеми з транспортом, особливо на КПВВ «Мар'їнка». Кількість автобусів, що їздили в буферній зоні (між КПВВ КУУТ та НКУУТ) була недостатньою, з огляду на велику кількість осіб, що прибуває з НКУУТ. Ситуація на КПВВ «Мар'їнка» погіршилася ще більше внаслідок тимчасового закриття сусідніх КПВВ «Майорське» та «Новотроїцьке» у пізньому серпні.

Найбільше часу перетин займає на КПВВ «Мар'їнка». 70% респондентів, які перетинали лінію зіткнення через КПВВ «Мар'їнка» у травні, вказали, що їм доводилося витратити 4 години і більше. Таке погіршення відбулося через брак транспорту та тимчасове закриття КПВВ «Майорське» та «Новотроїцьке». Аби перетнути лінію зіткнення у вказані періоди, респонденти які зазвичай подорожують через ці КПВВ, переважно прямували до КПВВ «Мар'їнка», спричиняючи більш тривалі черги. Найбільшою частка

■ ТРИВАЛІСТЬ ПОПЕРЕДЬОГО ПЕРЕТИНУ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ

Серпень

Липень

Червень

■ ТРИВАЛІСТЬ ОЧІКУВАННЯ НА РІЗНИХ КПВВ

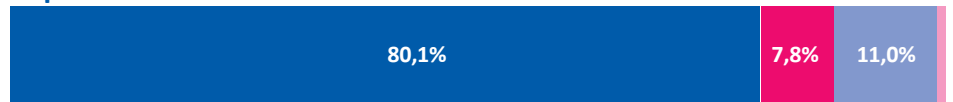
Серпень

Липень

Червень

респондентів, які витрачали менше 2 годин на перетин лінії зіткнення, була на КПВВ «Станиця Луганська». Важливо зазначити, що міст через річку пошкоджений й дороги для транспорту немає, тому піший перехід між КПВВ КУУТ та НКУУТ займає близько години.

Так само, як і в липні, більшість респондентів (68.8%) зазначили, що витратили більше часу на проходження контрольних пунктів на НКУУТ. Така тенденція збігається з інформацією, отриманою під час моніторингових візитів: подорожуючі

часто скаржилися на повільну роботу блокпостів на НКУУТ. «Станиця Луганська» залишається єдиним КПВВ, де більшість респондентів (82.6%) вказали, що витратили більше часу на проходження контрольних пунктів на КУУТ. Згідно з моніторинговою інформацією, процедури контролю на цьому КПВВ більш ретельні з боку КУУТ, ніж на НКУУТ. Водночас спостерігається нестача персоналу та обладнання для обробки інформації, зважаючи на велике навантаження на КПВВ.

4 ЧИННИКИ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬ ЗАНЕПОКОЄННЯ ПІД ЧАС ПЕРЕТИНУ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ

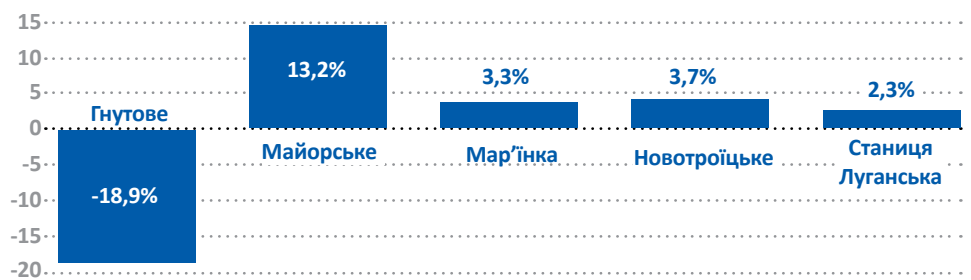
Зростання рівня занепокоєння в порівнянні з попереднім звітним періодом спостерігалось на всіх КПВВ, окрім «Гнучове». Таке зниження на КПВВ «Гнучове» пояснюється нормалізацією ситуації з тривалістю черг, що суттєво посилилася в липні. Оскільки період відпусток закінчується, кількість людей, які подорожують через КПВВ, знизилася до звичного рівня. Респонденти на КПВВ «Майорське» були більш занепокоєними через тривале очікування в чергах та обстріли поруч з КПВВ, що посилюються.

Довгі черги залишаються одним з найбільших чинників занепокоєності на КПВВ, особливо з огляду на літню спеку. Кількість скарг на черги на КПВВ «Гнучове», що різко зросла в липні, в серпні знизилася до звичного рівня. Водночас, кількість респондентів, що скаржилися на черги, зросла на всіх інших КПВВ.

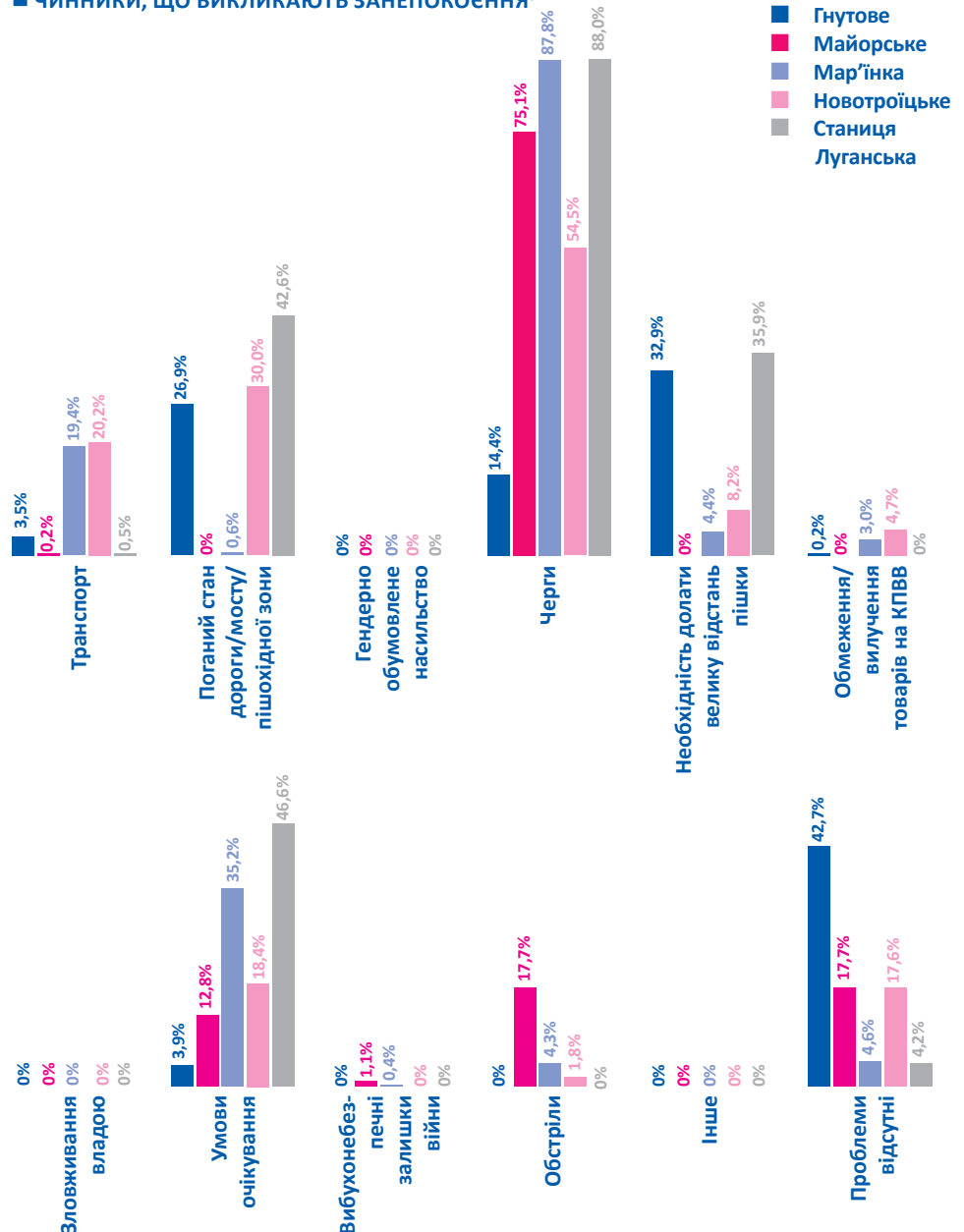
В серпні респонденти частіше зазначали занепокоєність через обстріли на КПВВ «Майорське» та «Мар'їнка», що пов'язано з посиленням їхньої інтенсивності навколо КПВВ.

Посилення обстрілів сильно вплинуло на роботу КПВВ «Майорське» та частково на КПВВ «Мар'їнка». 8 серпня орієнтовно о 15:00 на КПВВ «Мар'їнка» стався вибух, що спричинив численні ушкодження співробітнику Державної прикордонної служби України (ДПСУ). Всіх цивільних осіб евакуювали. Роботу КПВВ було відновлено приблизно о 15:40. 9 серпня процес перетину на КПВВ «Майорське» було призупинено приблизно на 2 години через обстріл.

■ ДИНАМІКА ЗАГАЛЬНОГО РІВНЯ ЗАНЕПОКОЄНОСТІ

■ ЧИННИКИ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬ ЗАНЕПОКОЄННЯ⁴

⁴ Респонденти могли обрати декілька причин.

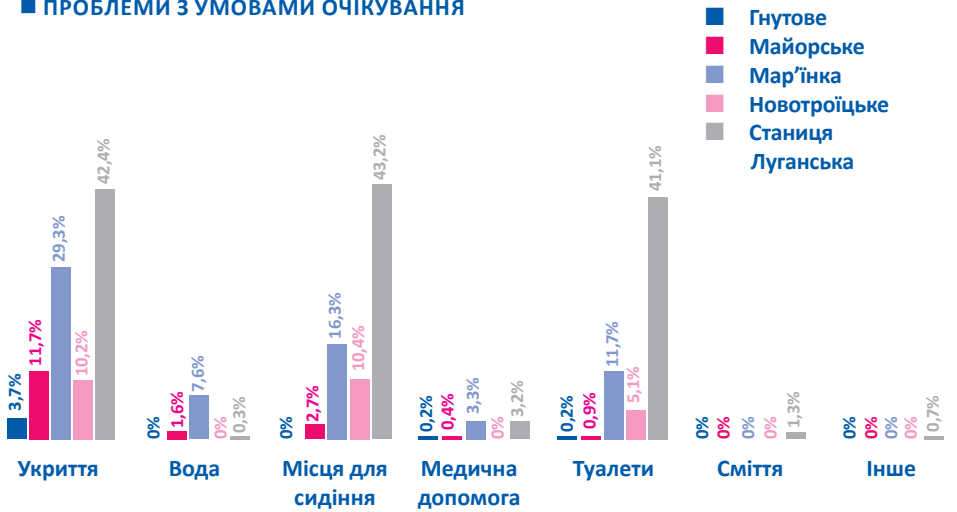
23 серпня в результаті обстрілу на КПВВ «Майорське» було пошкоджено один з модулів ДПСУ. Цивільні особи внаслідок обстрілу не постраждали. Втім, було введено «червоний» режим підвищеного ризику, а роботу КПВВ відновили лише 28 серпня. Ці ускладнення призвели до більших черг на КПВВ «Мар'їнка».

Схожі ускладнення виникли на КПВВ «Новотроїцьке» з іншої причини. 29 серпня мінно-вибухові загородження та нерозірвані боєприпаси почали детонувати в безпосередній близькості до КПВВ через загоряння сухої трави. Роботу КПВВ було відновлено лише 31 серпня, після стабілізації ситуації. Жодна цивільна особа не постраждала.

Умови очікування залишаються причиною суттєвого занепокоєння, особливо на КПВВ «Станиця Луганська» та «Мар'їнка». Більшість скарг стосувалася недостатньої кількості або стану навісів, браку місць для сидіння або їхнього незручного розташування, та недостатнього догляду за туалетами. Загалом, ступінь тяжкості ризиків захисту не зазнав суттєвих змін у порівнянні з липнем.

Оскільки перетин лінії зіткнення на КПВВ «Станиця Луганська» вимагає близько години пішої ходи, рівень занепокоєності щодо умов очікування, поганого стану пішохідної зони та тривалої відстань, яку необхідно здолати, був високим з травня, проте

ПРОБЛЕМИ З УМОВАМИ ОЧІКУВАННЯ

в серпні дещо знизився. Через те, що бокові перекриття до навісів, які були тимчасово встановлені для захисту від холодної погоди, так і не були демонтовані влітку, люди продовжують страждати від задухи під навісами. Нестача навісів та задуха в літній період можуть бути небезпечними для життя та здоров'я, особливо для людей похилого віку. Під час моніторингових візитів на КПВВ продовжує надходити інформація про численні випадки втрати свідомості в чергах (до 90 випадків на тиждень). Стан туалетів на КПВВ «Станиця Луганська» був найгіршим серед всіх п'яти КПВВ. Протягом усього звітного періоду монітори отримували численні

скарги щодо туалетів, які терміново потребують прибирання. Рівень занепокоєності щодо умов очікування на КПВВ «Мар'їнка» найімовірніше пов'язаний з проведенням ремонтних робіт, які досі продовжуються. Нові навіси були встановлені на КПВВ з боку КУУТ, тоді як особи в черзі на НКУУТ змушені були очікувати під сонцем. Кількість навісів залишається недостатньою, зважаючи на великі черги на КПВВ. Монітори також повідомляли про недостатні заходи безпеки в місцях проведення ремонтних робіт. Так, у серпні пластикова балка впала на жінку, спричинивши легкі ушкодження.

КПВВ «Станиця Луганська»

5 НЕМОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕТИНУ

Лише 3.2% всіх респондентів пригадали випадки, коли вони не змогли перетнути лінію зіткнення через КПВВ за останні 6 місяців. Відсутність дозволу на перетин була найбільш поширеною причиною таких випадків.

Відсутність представників Координаційної Групи на КПВВ «Гнутове», «Новотроїцьке» та «Станиця Луганська» унеможливує отримання дозволу безпосередньо на КПВВ.

■ ПРИЧИНИ НЕМОЖЛИВОСТІ ПЕРЕТИНУ⁶

Дозвіл на перетин
відсутній у базі даних

2,43%

Довгі черги

0,36%

Нестача документів

0,28%

КПВВ закрито

0,28%

КПВВ «Мар'їнка»

⁶ Респонденти могли обрати декілька причин.

За додатковою інформацією, будь ласка, звертайтеся:
pr@r2p.org.ua